

Мохаммад К.А.

аспірант,

Українська академія банківської справи

Національного банку України

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ КУРСОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

В умовах політичної та економічної нестабільності в Україні, неабиякої актуальності набуло питання вибору найоптимальнішого режиму курсоутворення для держави, як у коротко-, так і у довгостроковій перспективі. Валютний курс є одним з головних факторів впливу на економіку держави в цілому, тому в контексті зміни парадигми курсоутворення в Україні, окремої уваги заслуговує обґрунтування доцільності переходу до гнучкого валютного курсу, враховуючи всі існуючі виклики та загрози.

Основним показником ефективності грошово-кредитного регулювання, яке здійснює центральний банк є виважена курсова політика, однак за умов глибокої політичної та фінансової кризи в Україні, національна валюта повністю не виконує своїх функцій, і відповідно, Національний банк, не повною мірою виконує свої зобов'язання щодо підтримання стабільності валютного курсу. Координація валютної політики уряду та центрального банку може бути важелем управління курсовими коливаннями, навіть за умов зміни надходжень іноземної валюти, тим самим мінімізуючи ризики економічних агентів від несподіваних курсових змін.

На сьогоднішній день, серед наявних причин коливань валютного курсу можна виділити наступні:

- негативне сальдо зовнішньої торгівлі, коли відбувається відтік валюти з країни, що відповідно призводить до зниження її курсу;
- політика центрального банку, задекларована останні роки, основним напрямом якої була підтримка стабільності валюти за рахунок золотовалютних резервів;
- дестабілізуючим фактором також залишається надвеликий попит на валюту, обумовлений політичною нестабільністю у державі, зокрема, воєнним конфліктом на Донбасі.

Тим не менш, у світлі останніх подій, НБУ прийняв рішення, щодо переходу на гнучкий режим курсоутворення, у перспективі маючи на меті перехід до інфляційного таргетування, що є

комплексом заходів для контролю над рівнем інфляції за допомогою облікової ставки.

За умов стабілізації валютного ринку та встановлення курсу гривні на безпечному для фінансового ринку рівні, ми вважаємо за потрібне виділити можливі позитивні ефекти гнучкого режиму курсоутворення, а саме:

- скорочення обсягів імпорту, і як результат, можливе вирівнювання платіжного балансу;

- збільшення доходів бюджету, за умови нарощення обсягу валютної виручки за рахунок збільшення надходжень від виручки економічних агентів;

- часткове відновлення золотовалютних резервів за рахунок відмови від валютних інтервенцій для підтримання валютного курсу [1].

Разом з тим, не можна не зазначити, негативні наслідки вимушеної зміни режиму валютного курсу, а зокрема:

- зростання темпів інфляції та рівня доларизації;

- переміщення капіталу з країни на більш стабільні ринки, з метою мінімізації ризиків втрати інвестованих коштів;

- знецінення заощаджень населення, зниження кредитоспроможності позичальників та посилення девальваційних очікувань;

- ризик зниження ліквідності банків за рахунок можливої втрати частини вкладів [2];

- національний банк перестав виконувати функції головного регулятора курсової політики в Україні, і в результаті не має можливості повноцінного контролю над валютним ринком у державі;

- коливання валютного курсу за умов гнучкого режиму курсоутворення є причиною значного подорожчання всіх груп товарів та панічних настроїв у споживчому секторі.

Враховуючи вищезазначені ризики, модель плаваючого валютного курсу в умовах кризи в економіці та непідготовленого переходу до вільного курсоутворення може не спрацювати в Україні, і коливання гривні продовжуватимуться не до встановлення адекватного курсу, а до занепаду економіки. Більш того, надмірна девальвація гривні є першопричиною масових подорожчань споживчих товарів та зростання боргового тиску.

Тому, на наш погляд, доцільно виділити можливі шляхи адаптації економіки до гнучкого режиму курсоутворення та подолання некерованої девальвації:

- стабілізація макроекономічних показників, зниження рівня інфляції та утримання її показників на допустимому для економіки країни рівні;

- з метою мінімізації дестабілізуючого впливу надмірного знецінення гривні НБУ повинен визначити внутрішній орієнтир обмінного курсу та можливості подальших валютних інтервенцій [2];

- створення належних механізмів монетарної політики, для впровадження інфляційного таргетування у середньостроковому режимі [3];

- створення посиленних механізмів монетарної трансмісії;

- розробка механізмів ведення боргової політики, зокрема, стосовно зовнішніх запозичень.

Звичайно, зміна парадигми курсоутворення, що відбулася, по суті, без попередньої підготовки потребує комплексного підходу до реформ у країні. І, перш за все, це стосується відновлення нормального функціонування реального сектора економіки та формування цілісних орієнтирів у валютній політиці центробанку.

Таким чином, доцільність зміни режиму курсоутворення є необхідним кроком у напрямку масштабного реформування економіки України. Тим не менш, «вільне плавання» обмінного курсу гривні має як позитивні, так і негативні наслідки, як для валютного ринку, так і для економічних агентів.

Волатильність обмінного курсу в умовах економічного занепаду, політичних негараздів, та неконтрольовано зростаючого рівня інфляції несе за собою значні ризики, але не дивлячись на це, повинна розглядатися в першу чергу як важливий крок до економічного розвитку та макроекономічного зростання. Отже, з метою мінімізації можливих негативних проявів наслідків зміни режиму курсоутворення потрібна якомога швидша адаптація всіх секторів економіки до нового режиму курсоутворення.

Список використаних джерел:

1. Белінська Я. В. Девальвація гривні в Україні: умови, чинники і заходи подолання / Я. Белінська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvbdfa_2014_26_21.pdf

2. Міщенко В. І., Нідзельська І. А., Кулінець А. П., Шульга С. О. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України: Науково-аналітичні матеріали. Випуск 15. К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2010. – 124 с.

3. Про заходи щодо діяльності банків та проведення валютних операцій: Постанова Правління Національного банку України № 49 від 06 лютого 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=5454032>

Новікова А.С.

студентка,

Науковий керівник: **Лісна Р.П.**

старший викладач,

*Харківський інститут банківської справи
Національного банку України*

ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Національна економіка в умовах економічної та політичної нестабільності потребує підвищення рівня конкурентоспроможності та надійності через укріплення її банківського сектору. Необхідною в цих умовах вбачається участь іноземного капіталу у розбудові банківського сектору задля переймання передового досвіду, методів роботи та стандартизації головних аспектів банківської діяльності.

Роль іноземного капіталу у формуванні банківського сектора економіки України заслуговує на особливу увагу. Присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. Водночас слід зважати на низку фінансових ризиків, пов'язаних зі швидким зростанням частки іноземного банківського капіталу. Для ефективного функціонування банківської системи необхідно мінімізувати ризики, які пов'язані із залученням іноземних інвестицій до національної економіки та, одночасно, підвищити ефективність їх впливу на банківський сектор.